

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII KADENCJA**

Warszawa, dnia 4 grudnia 2014 r.

Druk nr 785

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o ewidencji ludności.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy senatora Mieczysława Augustyna.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Łukasz Abgarowicz	(-) Marek Konopka
(-) Mieczysław Augustyn	(-) Ireneusz Niewiarowski
(-) Leszek Czarnobaj	(-) Andrzej Owczarek
(-) Witold Gintowt-Dziewałtowski	(-) Jadwiga Rotnicka
(-) Piotr Gruszczyński	(-) Witold Sitarz
(-) Stanisław Iwan	(-) Aleksander Świeykowski
(-) Stanisław Jurcewicz	(-) Piotr Wach
(-) Kazimierz Kleina	(-) Roman Zaborowski
(-) Bogdan Klich	

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o ewidencji ludności

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1376, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. 1. Bank jest obowiązany przy zawieraniu umowy rachunku, o którym mowa w art. 56 ust. 1, poinformować posiadacza rachunku o możliwości wydania dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach niewydania takiej dyspozycji.

2. W przypadku powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku, który wydał dyspozycję wkładem na wypadek śmierci, bank jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić wskazane przez posiadacza rachunku osoby o możliwości wypłaty określonej kwoty.”;

2) art. 57 otrzymuje brzmienie:

„Art. 57. Przepisy art. 55 ust. 1, art. 56 ust. 1 i art. 56a nie dotyczą rachunku, o którym mowa w art. 51.”;

3) po art. 60 dodaje się art. 60a w brzmieniu:

„Art. 60a. 1. Umowa rachunku bankowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 lub 3, ulega rozwiązaniu z dniem powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku albo z upływem dziesięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub dnia wykonania przez bank jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku dotyczącej tego rachunku.

2. Po upływie pięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym, poza dopisywaniem odsetek, lub dnia wykonania przez bank jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku bankowego dotyczącej tego rachunku, bank jest obowiązany wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1385 i 1529, z 2013 r. poz. 777, 1036, 1289 i 1567 oraz z 2014 r. poz. 586.

3. Na co najmniej 6 miesięcy przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, bank jest obowiązany poinformować posiadacza rachunku bankowego o skutkach upływu tego okresu.

4. Przepisy ust. 1–3 nie dotyczą rachunku, o którym mowa w art. 51.”;

4) po art. 92b dodaje się art. 92ba–92bd w brzmieniu:

„Art. 92ba. 1. Posiadacz rachunku bankowego oraz osoba, która uzyskała prawomocne stwierdzenie nabycia spadku albo poświadczenie dziedziczenia, z których wynika, że osoba ta jest spadkobiercą albo zapisobiercą posiadacza rachunku, są uprawnieni do uzyskania w dowolnym banku albo spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej zbiorczej informacji o:

- 1) zawartych przez posiadacza umowach rachunku bankowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 lub 3, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w art. 60a ust. 1;
- 2) zawartych przez posiadacza umowach rachunku prowadzonego w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1450);
- 3) przekazaniu albo nieprzekazaniu do Banku Gospodarstwa Krajowego środków pieniężnych zgromadzonych na należących do posiadacza rachunkach bankowych oraz rachunkach prowadzonych w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

2. W zbiorczej informacji w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, wskazuje się podmiot, który prowadzi albo prowadził rachunek, numer rachunku oraz informację, czy rachunek jest nadal prowadzony, a w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 – w przypadku przekazania środków pieniężnych do Banku Gospodarstwa Krajowego – numer rachunku, z którego środki przekazano.

Art. 92bb. 1. Zbiorczą informację bank jest obowiązany pozyskać z centralnej informacji o rachunkach, zwanej dalej „Centralną informacją” niezwłocznie po otrzymaniu pisemnego żądania od osoby, o której mowa w art. 92ba. Zbiorczą informację bank jest obowiązany niezwłocznie dostarczyć osobie, która wystąpiła z żądaniem.

2. Zbiorcza informacja może być dostarczona odpłatnie, przy czym opłata nie może być wyższa niż koszt wygenerowania informacji i nie wyższa niż 50 zł.

Art.92bc. Bank prowadzący rachunek bankowy jest obowiązany udzielić informacji, o których mowa w art. 92ba, za pośrednictwem Centralnej informacji, niezwłocznie po otrzymaniu zapytania od Centralnej informacji. Bank spółdzielczy może udzielić informacji za pośrednictwem zrzeszającego banku spółdzielczego.

Art. 92bd. W celu prowadzenia Centralnej informacji przekazującej zbiorcze informacje banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe mogą utworzyć spółkę handlową.

5. Centralną informację może prowadzić izba rozliczeniowa utworzona na podstawie art. 67.”;

5) w art. 105 w ust. 1 po pkt 1c dodaje się pkt 1d:

„1d) innym bankom, spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym, Krajowej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej oraz izbie rozliczeniowej utworzonej na podstawie art. 67 albo spółce handlowej, o której mowa w art. 92bd, w zakresie niezbędnym do udzielania informacji, o których mowa w art. 92ba;”;

6) po art. 105a dodaje się art. 105b w brzmieniu:

„Art.105b. 1. Podmioty, o których mowa w art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. a–h, k–l, p oraz s–t, w granicach wynikających z tych przepisów uprawnień, są uprawnione do uzyskania zbiorczej informacji, o której mowa w art. 92ba, w dowolnym banku.

2. Od podmiotów, o których mowa w ust. 1, za dostarczenie zbiorczej informacji nie pobiera się opłaty, o której mowa w art. 92bb ust. 2.”;

7) po art. 111b dodaje się art. 111c–111f w brzmieniu:

„Art. 111c. 1. W przypadku rozwiązania umowy rachunku bankowego z przyczyn określonych w art. 60a ust. 1, bank przekazuje środki pieniężne zgromadzone na tym rachunku do Banku Gospodarstwa Krajowego. Przekazanie środków następuje w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania umowy rachunku bankowego.

2. Jeżeli w umowie rachunku bankowego dokonano dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, bank przekazuje środki pieniężne zgromadzone na rachunku do Banku Gospodarstwa Krajowego, w terminie 3 miesięcy od dnia zawiadomienia, o którym mowa w art. 56a ust. 2.

Art. 111d. W przypadku, o którym mowa w art. 111c ust. 2, lub w przypadku wypłaty środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym z tytułu spadku

lub zapisu, bank przekazuje do Banku Gospodarstwa Krajowego środki pieniężne pomniejszone o kwotę dokonanych wypłat z tytułu dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, spadku lub zapisu. Przekazywane środki pieniężne pomniejsza się również o wypłaty przez bank kwot, o których mowa w art. 55 ust. 1.

Art. 111e. 1. Bank Gospodarstwa Krajowego wypłaca środki pieniężne przekazane mu na podstawie art. 111c, podmiotom, które udokumentują swój tytuł prawny do tych środków.

2. Bank Gospodarstwa Krajowego corocznie waloryzuje środki pieniężne przekazane mu na podstawie art. 111c, o prognozowany w ustawie budżetowej na dany rok średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Waloryzacji dokonuje się na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Art. 111f. 1. W przypadku nieprzekazania Bankowi Gospodarstwa Krajowego środków pieniężnych na podstawie art. 111c, w terminie, bank jest obowiązany do dopisywania do nieprzekazanych środków pieniężnych odsetek ustawowych za każdy dzień zwłoki w przekazaniu środków.

2. Wypłacając środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym, którego umowa została rozwiązana z przyczyn określonych w art. 60a ust. 1, albo przekazując te środki do Banku Gospodarstwa Krajowego, bank jest obowiązany poinformować odpowiednio wypłacającego albo Bank Gospodarstwa Krajowego o dacie:

- 1) powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku bankowego;
 - 2) dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonania przez bank ostatniej dyspozycji posiadacza rachunku bankowego dotyczącej tego rachunku.”;
- 8) w art. 133 w ust. 2 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:
- „8) badaniu wykonywania przez banki obowiązków, o których mowa w art. 92ba–92bc oraz art. 111c–111f.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1450) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9f w ust. 1 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:
„5a) innym kasom, Krajowej Kasie, bankom oraz izbie rozliczeniowej utworzonej na podstawie art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, albo spółce

handlowej, o której mowa w art. 92bd tej ustawy, w zakresie niezbędnym do udzielania informacji, o których mowa w art. 13d ust. 1;”;

2) po art. 9f dodaje się art. 9h w brzmieniu:

„Art. 9h. 1. Podmioty, o których mowa w art. 9f ust. 1 pkt 4, 12–16 oraz 20–23, w granicach wynikających z tych przepisów uprawnień, są uprawnione do uzyskania zbiorczej informacji, o której mowa w art. 13c.

2. Od podmiotów, o których mowa w ust. 1, za dostarczenie zbiorczej informacji nie pobiera się opłaty, o której mowa w art. 13d ust. 2.”.

3) po art. 13 dodaje się art. 13a–13e w brzmieniu:

„Art. 13a. 1. Umowa imiennego rachunku członka kasy, o którym mowa w art. 28, ulega rozwiązaniu z dniem powzięcia przez kasę informacji o śmierci członka kasy albo z upływem dziesięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonania przez kasę jakiegokolwiek dyspozycji członka kasy dotyczącej tego rachunku.

2. Po upływie pięciu lat od dokonania ostatniego obrotu na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonania przez kasę jakiegokolwiek dyspozycji członka kasy dotyczącej tego rachunku, kasa jest obowiązana wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje.

3. Na co najmniej 6 miesięcy przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, kasa jest obowiązana poinformować członka kasy o skutkach upływu tego okresu.

4. Przepisy ust. 1–3 nie dotyczą rachunku wspólnego.

Art. 13b. 1. W przypadku rozwiązania umowy imiennego rachunku członka kasy z przyczyn określonych w art. 13a ust. 1, kasa przekazuje zapisane na tym rachunku oszczędności do Banku Gospodarstwa Krajowego.

2. Do przekazywania do Banku Gospodarstwa Krajowego oszczędności zapisanych na imiennym rachunku członka kasy oraz skutków nieprzekazania oszczędności w terminie stosuje się odpowiednio art. 111c, art. 111d i art. 111f ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

3. Bank Gospodarstwa Krajowego wypłaca środki pieniężne przekazane mu na podstawie ust. 1, podmiotom, które udokumentują swój tytuł prawny do tych środków.

4. Bank Gospodarstwa Krajowego corocznie waloryzuje środki pieniężne przekazane mu na podstawie ust. 1, o prognozowany w ustawie budżetowej na dany rok

średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Waloryzacji dokonuje się na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Art. 13c. 1. Członek kasy albo osoba, która uzyskała prawomocne stwierdzenie nabycia spadku albo poświadczenie dziedziczenia, z których wynika, że osoba ta jest jego spadkobiercą albo zapisobiercą członka kasy, są uprawnieni do uzyskania w dowolnej kasie albo banku zbiorczej informacji o:

- 1) zawartych przez członka kasy umowach imiennego rachunku członka kasy, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w art. 13a ust. 1;
- 2) zawartych przez członka kasy umowach rachunku bankowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w art. 60a ust. 1 tej ustawy;
- 3) przekazaniu albo nieprzekazaniu:
 - a) oszczędności zgromadzonych na należących do członka kasy imiennych rachunkach członka kasy,
 - b) środków pieniężnych zgromadzonych na należących do członka kasy rachunkach bankowych– do Banku Gospodarstwa Krajowego.

2. Do zbiorczej informacji stosuje się art. 92ba ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

Art. 13d. 1. Zbiorczą informację kasa jest obowiązana pozyskać z centralnej informacji o rachunkach, zwanej dalej „Centralną informacją”, o której mowa w art. 92bb ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe niezwłocznie po otrzymaniu pisemnego żądania od osoby, o której mowa w art. 13c. Zbiorczą informację kasa jest obowiązana niezwłocznie dostarczyć osobie, która wystąpiła z żądaniem.

2. Zbiorcza informacja może być dostarczona odpłatnie, przy czym opłata nie może być wyższa niż koszt wygenerowania informacji i nie wyższa niż 50 zł.

Art. 13d. Kasa prowadząca imienny rachunek członka kasy jest obowiązana udzielić informacji, o których mowa w art. 13d, za pośrednictwem Centralnej informacji, niezwłocznie po otrzymaniu zapytania od Centralnej informacji. Obowiązek udzielenia informacji może być realizowany za pośrednictwem Kasy Krajowej.”;

4) w art. 14 po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Kasa jest obowiązana przy zawieraniu umowy imiennego rachunku członka kasy poinformować członka kasy o możliwości pisemnego wskazania osób, na rzecz których ma wystąpić wypłata kwoty, o której mowa w ust. 1 pkt 2, oraz o skutkach niedokonania takiego wskazania. Przepisu nie stosuje się do rachunku wspólnego.

2b. W przypadku powzięcia przez kasę informacji o śmierci członka kasy, który dokonał wskazania, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, kasa jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić wskazane przez członka kasy osoby o możliwości wypłaty określonej kwoty.”;

5) w art. 67 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) badaniu wykonywania przez kasę obowiązków, o których mowa w art. 13a–13d oraz art. 14 ust. 2a i 2b.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. Nr 217, poz. 1427, z późn.zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 46 dodaje się art. 46a w brzmieniu:

„Art. 46a. Dane z rejestru PESEL udostępnia się w zakresie określonym:

- 1) w art. 60a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2012 r. poz. 1376, z późn. zm.³⁾) – bankom;
- 2) w art. 13a ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1450):
 - a) spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym; albo
 - b) Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej – w przypadku gdy obowiązek, o którym mowa w art. 13a ust. 2 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa realizuje za pośrednictwem Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.”;

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. Nr 239, poz. 1593, z 2011 r. Nr 133, poz. 768, Nr 204, poz. 1195 oraz Nr 288, poz. 1689, z 2012 r. poz. 921 i 1407, z 2013 r. poz. 1650 oraz z 2014 r. poz. 301.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 1385 i 1529, z 2013 r. poz. 777, 1036, 1289 i 1567 oraz z 2014 r. poz. 586.

2) w art. 47:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Podmiotom, o których mowa w art. 46 i art. 46a, udostępnia się dane jednostkowe, na ich wniosek złożony w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Dane te są przekazywane, w zależności od żądania wnioskodawcy, w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Organ rozpatrujący wniosek, o którym mowa w ust. 1, odmawia w drodze decyzji administracyjnej udostępnienia danych jednostkowych, jeżeli nie zostały spełnione warunki określone w art. 46 i art. 46a.”;

3) w art. 48 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Podmiotom, o których mowa w art. 46 ust. 1 i art. 46a, dane z rejestru PESEL i rejestru mieszkańców udostępnia się za pomocą urządzeń teletransmisji danych po złożeniu jednorazowego, uproszczonego wniosku i wyrażeniu przez właściwy organ zgody, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 1, jeżeli spełnią łącznie następujące warunki:”;

4) w art. 53 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dla podmiotów, o których mowa w art. 46 ust. 1 i art. 46a – nieodpłatnie;”.

Art. 4. 1. Bank jest obowiązany poinformować posiadaczy rachunków bankowych otwartych przed dniem wejścia w życie ustawy, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, o możliwości wydania przez nich dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach niewydania takiej dyspozycji. Przepisu nie stosuje się do rachunku, o którym mowa w art. 51 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Do spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, zwanej dalej „kasą”, ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 5. 1. Przepisy art. 60a ustawy zmienianej w art. 1 albo art. 13a ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się odpowiednio do zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy umów

rachunku bankowego oraz umów imiennego rachunku członka spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, zwanych dalej „umową rachunku”, z tym że:

- 1) w przypadku posiadania przez bank albo kasę informacji o śmierci odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy przed dniem wejścia w życie ustawy, umowa rachunku ulega rozwiązaniu z dniem wejścia w życie ustawy;
- 2) jeżeli ostatni obrót na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonanie przez bank albo kasę jakiegokolwiek dyspozycji odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy dotyczącej tego rachunku nastąpiły wcześniej niż dziesięć lat przed dniem wejścia w życie ustawy, umowa rachunku ulega rozwiązaniu z upływem 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, chyba że w terminie tym posiadacz albo członek kasy dokona obrotu na rachunku lub złoży jakiegokolwiek dyspozycję dotyczącą tego rachunku;
- 3) jeżeli ostatni obrót na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonanie przez bank albo kasę jakiegokolwiek dyspozycji odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy dotyczącej tego rachunku nastąpiły wcześniej niż pięć lat przed dniem wejścia w życie ustawy, ale nie wcześniej niż dziesięć lat, odpowiednio bank albo kasa są obowiązane wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje; bank albo kasa nie występuje o udostępnienie danych, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy do upływu okresu, o którym mowa w art. 60a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 albo w art. 13a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, pozostało mniej niż 6 miesięcy.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, bank albo kasa są obowiązane, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, poinformować odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy o skutkach niedokonania obrotu na rachunku lub niezłożenia dyspozycji dotyczącej tego rachunku.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, umowa rachunku ulega rozwiązaniu z dniem:

- 1) powzięcia przez bank albo kasę informacji o śmierci odpowiednio posiadacza rachunku lub członka kasy;
- 2) upływu okresu, o którym mowa odpowiednio w art. 60a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 albo w art. 13a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy do upływu tego okresu pozostało więcej niż 6 miesięcy; przepisy art. 60a ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 i art. 13a ust. 3 ustawy zmienianej w art. 2 stosuje się;

- 3) z upływem 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, chyba że w terminie tym posiadacz dokona obrotu na rachunku lub złoży jakąkolwiek dyspozycję dotyczącą tego rachunku, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy do upływu okresu, o którym mowa odpowiednio w art. 60a ust. 1 ustawy zmienianej w ust. 1 albo w art. 13a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, pozostało mniej niż 6 miesięcy; przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 6. W przypadku rozwiązania umowy rachunku na podstawie art. 5, z przyczyn określonych w art. 60a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 albo w art. 13a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, do przekazywania Bankowi Gospodarstwa Krajowego środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku oraz skutków nieprzekazania tych środków w terminie, stosuje się odpowiednio art. 111c i art. 111f ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy.

Podstawowym celem nowelizacji jest uregulowanie problematyki rachunków nieaktywnych – tzw. „rachunków uspionych”, określenie wpływu śmierci posiadacza rachunku bankowego na zawartą umowę rachunku bankowego, ułatwienie dostępu do informacji o rachunkach spadkobiercom i zapisobiercom ich posiadacza, a w następstwie ograniczenie problemów następców prawnych z wypłatą należnych im z tytułu spadkobrania środków pieniężnych, a także wprowadzenie stosownych narzędzi prawnych w tym zakresie. W projekcie proponuje się również uregulowanie problematyki zarządzania środkami pieniężnymi po zmarłych klientach banków oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych (SKOK).

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo bankowe, ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych oraz ustawy o ewidencji ludności zawiera zmiany, które wprowadzą regulacje w zakresie zabezpieczenia realnej wartości i postępowania ze środkami pieniężnymi zdeponowanymi na rachunkach bankowych lub rachunku w SKOK w sytuacji, gdy posiadacz tych rachunków w długim okresie czasu nie dokonuje żadnych dyspozycji z nimi związanych albo zmarł. Wprowadza także regulacje zapewniające udzielanie należytej informacji osobom uprawnionym do powyższych środków i ułatwienia w ich otrzymaniu od właściwych instytucji.

Projekt ustawy przewiduje dwie nowe instytucje o zasadniczym znaczeniu dla sprawnego przekazywania środków do osób uprawnionych po śmierci posiadacza rachunku, mianowicie obowiązek dla banku i SKOK informowania przy zawieraniu umowy rachunku o możliwości wydania dyspozycji na wypadek śmierci, a więc wskazania osób uprawnionych do otrzymania środków zgromadzonych na rachunku w przypadku śmierci jego posiadacza. Drugą konstrukcją o zasadniczym znaczeniu dla osób uprawnionych będzie tworzona Centralna informacja o rachunkach, za pośrednictwem której osoba posiadająca stosowny tytuł prawny (posiadacz czy spadkobierca) będzie mogła uzyskać w dowolnym banku oraz SKOK informację dotyczącą wszystkich rachunków (posiadacza lub spadkodawcy) w bankach lub SKOK.

W związku z podobnym charakterem rachunku bankowego i rachunku w SKOK analogiczne zmiany proponuje się zarówno w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jak i ustawie z dnia 5 listopada o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Zmiany w ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności są konsekwencją przyjętej w odniesieniu do banków oraz SKOK koncepcji pozyskiwania przez te instytucje informacji o śmierci posiadacza rachunku.

W projekcie proponuje się ustawowe uregulowanie takich kwestii jak:

- 1) uznanie rachunku za „rachunek usypiony” i skutki prawne tego faktu;
- 2) wpływ śmierci posiadacza rachunku oraz braku aktywności posiadacza rachunku względem rachunku na umowę rachunku;
- 3) dostęp instytucji prowadzącej rachunek do informacji o śmierci posiadacza rachunku;
- 4) dyspozycja na wypadek śmierci;
- 5) dostęp osób fizycznych do informacji o wszystkich rachunkach, w tym zdefiniowanie uprawnionego do informacji o rachunkach;
- 6) zwolnienie banków i SKOK z odpowiednio tajemnicy bankowej i tajemnicy zawodowej w związku z udzielaniem informacji o rachunkach;
- 7) zarządzanie środkami pieniężnymi zgromadzonymi na „rachunkach usypionych”.

Asumptem do przygotowania projektu nowelizacji były docierające do projektodawców głosy obywateli, którym – pomimo posiadania przez nich tytułu prawnego do spadku po posiadaczu rachunku – instytucje prowadzące rachunki odmawiały udzielenia szczegółowych informacji o prowadzonych u nich rachunkach spadkobiercy, w tym np. co do powodu zamknięcia rachunku. Wobec braku stosownych regulacji ustawowych, polityka poszczególnych instytucji rynku depozytowego utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia uzyskanie przez spadkobiercę lub zapisobiercę środków pieniężnych zgromadzonych przez spadkodawcę na rachunku bankowym lub rachunku w SKOK. Ponadto banki i SKOK nie mają narzędzia pozwalającego proaktywnie uzyskać informację o śmierci posiadacza, co w połączeniu z faktem, że spadkobiercy mogą nie wiedzieć o istnieniu rachunków – skutkuje powstaniem grupy rachunków, z których środki nie znajdują się w dyspozycji uprawnionych, ale wyłącznie banków czy SKOK.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana i różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym wraz z omówieniem poszczególnych przepisów.

Przygotowanie projektu poprzedzone było analizą rzeczywistego stanu rzeczy w dziedzinie, której dotyczy nowelizacja. Na szczególną uwagę zasługują opracowania przygotowane przez senackie Biuro Analiz i Dokumentacji dotyczące regulowanej problematyki.

W pierwszym z nich pt. „Gwarancje odzyskania przez rodzinę (spadkobierców) środków finansowych ulokowanych w instytucjach finansowych przez klientów, którzy następnie zmarli” (OE – 206, czerwiec 2013), Autor – dr hab. Andrzej Gorgol – dokonał wnikliwej analizy m. in. stanu prawnego w zakresie prywatnoprawnych gwarancji dostępu członków rodziny do środków pieniężnych zmarłego klienta instytucji finansowej oraz doświadczeń wybranych państw europejskich w uregulowaniu gwarancji odzyskania przez rodzinę (spadkobierców) środków finansowych ulokowanych w bankach i innych instytucjach finansowych po śmierci ich klientów oraz zaproponował dotyczące tej problematyki zmiany legislacyjne.

W drugim opracowaniu pt. „Sposób dysponowania przez instytucje finansowe środkami pieniężnymi pozostałymi po zmarłych klientach” (OT – 623, wrzesień 2013) dokonano przeglądu rozwiązań 25 państw w zakresie problematyki dysponowania przez instytucje finansowe środkami pieniężnymi pozostałymi po zmarłych klientach (materiał opracowano na podstawie odpowiedzi korespondentów Europejskiego Centrum Badań Parlamentarnych i Dokumentacji).

Oba opracowania dostępne są na stronie internetowej Senatu.

Na etapie przygotowywania założeń projektu ustawy zasięgnięto opinii Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (GIODO) oraz Związku Banków Polskich (ZBP). W zakresie, o jaki została o to poproszona przez wnioskodawców, pomocy udzieliła również Komisja Nadzoru Finansowego (KNF).

Zgodnie z art. 60 ustawy – Prawo bankowe, jeżeli umowa rachunku bankowego nie stanowi inaczej, ulega ona rozwiązaniu, jeżeli w ciągu dwóch lat nie dokonano na rachunku żadnych obrotów, poza dopisywaniem odsetek, a stan środków pieniężnych na tym rachunku

nie przekracza kwoty minimalnej określonej w tej umowie. Rozwiązanie to nie daje odpowiedzi na pytanie, co się dzieje z rachunkami, w przypadku śmierci posiadacza rachunku albo braku aktywności posiadacza w odniesieniu do swego rachunku, w przypadku niemożności zastosowania dyspozycji art. 60, a więc gdy stan środków jest wyższy od kwoty minimalnej określonej w umowie.

Projektodawcy uznali, że umowa rachunku bankowego powinna ulegać rozwiązaniu z chwilą powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku (nie z chwilą śmierci) albo z dniem uznania rachunku za „uśpiony”. Do dnia rozwiązania umowy rachunku bankowego bank obowiązany byłby naliczać odsetki i konsekwentnie miałby prawo pobierać opłaty za prowadzenie rachunku.

W dodawanym do ustawy – Prawo bankowe art. 60a ust. 1 przyjęto, iż „rachunek uśpiony” to rachunek, w odniesieniu do którego posiadacz w okresie 10 lat nie wykazał żadnej aktywności (brak obrotu na rachunku, poza dopisywaniem odsetek, oraz niezłożenie przez posiadacza jakiegokolwiek dyspozycji dotyczącej rachunku, w szczególności nieskierowanie do banku polecenia wypłaty środków pieniężnych z tego rachunku, czy też nieskorzystanie z karty płatniczej np. w celu sprawdzenia salda na rachunku). Termin ten miałby być liczony od dnia następującego po dniu ostatniej aktywności.

Dodawany art. 60a ust. 1 przewiduje odrębne przesłanki rozwiązania umowy rachunku bankowego, od tej wskazanej w art. 60 ustawy – Prawo bankowe i dotyczy wyłącznie umów, o których mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3 tej ustawy. Z dodawanym przepisem wiąże się nakładany na bank obowiązek informacyjny. Bank będzie obowiązany, na co najmniej 6 miesięcy przed upływem dziesięcioletniego okresu nieaktywności, poinformować posiadacza rachunku bankowego o skutkach upływu tego okresu (dodawany art. 60a ust. 3).

Analogiczne przepisy przewidziano dla imiennych rachunków członków SKOK, prowadzonych przez SKOK, w proponowanym art. 13a ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Skuteczność art. 60a ustawy – Prawo bankowe i art. 13a ustawy branżowej SKOK będzie można zapewnić jedynie wówczas, jeżeli banki i SKOK zostaną obowiązane do „ustalania” przyczyn braku aktywności na rachunku, a przede wszystkim tego, czy ich klient żyje.

Dotychczas w systemie prawnym brak jest takiego obowiązku (w następstwie brak jest również procedury uzyskiwania takich informacji). Oznacza to *de facto*, iż dla banków i SKOK źródłem informacji, o tym czy klient żyje, czy też nie, są najczęściej spadkobiercy.

Mając powyższe na uwadze, zaproponowano rozwiązanie przewidujące, iż po upływie pięciu lat od dnia dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym czy imiennym rachunku członka SKOK, poza dopisywaniem odsetek, lub dnia wykonania przez odpowiednią instytucję jakiegokolwiek dyspozycji posiadacza rachunku dotyczącej tego rachunku, bank czy SKOK będzie obowiązany wystąpić do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o udostępnienie danych z rejestru PESEL umożliwiających ustalenie czy posiadacz rachunku żyje.

Przedstawiciel GIODO uznał takie rozwiązanie za dopuszczalne pod warunkiem, że zakres odpowiedzi administratora zbioru PESEL będzie ograniczony do potwierdzenia faktu zgonu osoby, której dotyczy zapytanie oraz będzie zawierał wyłącznie dane osoby zmarłej (w przypadku ustalenia, że osoba objęta zapytaniem żyje – odpowiedź do pytającego powinna być ograniczona wyłącznie do tej informacji). Konsekwencją tego rozwiązania jest modyfikacja przepisów ustawy o ewidencji ludności. Nowelizując tę ustawę przyjęto w szczególności, iż udostępnianie danych jednostkowych będzie odbywało się na wniosek, w zależności od żądania wnioskodawcy, w formie pisemnej lub elektronicznej. Zakłada się jednak, iż banki i SKOK, ewentualnie Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, będą korzystały z możliwości wynikającej z art. 48 tej ustawy. Po spełnieniu warunków określonych w art. 48, dane z rejestru PESEL udostępniane będą tym instytucjom za pomocą urządzeń teletransmisji danych po złożeniu przez nie jednorazowego, uproszczonego wniosku. Udzielenie informacji z rejestru PESEL będzie nieodpłatne.

Przepis art. 56 ustawy – Prawo bankowe przewiduje instytucję dyspozycji wkładem na wypadek śmierci, która umożliwia posiadaczowi rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej złożenie dyspozycji dokonania – po jego śmierci – wypłaty z rachunku określonej kwoty pieniężnej wskazanym przez posiadacza osobom (małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu). Zbliżoną konstrukcję przewiduje także art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Zdaniem projektodawców, dyspozycja wkładem na wypadek śmierci powinna stać się podstawowym narzędziem zarządzania przez posiadacza rachunku swoimi środkami zgromadzonymi na rachunku na wypadek śmierci, a w konsekwencji eliminować problem związany z zarządzaniem takim środkami przez bank czy SKOK po śmierci posiadacza.

Trzeba przy tym pamiętać, iż instytucja dyspozycji wkładem na wypadek śmierci będzie skuteczna tylko w przypadku, jeżeli klient banku czy SKOK będzie miał świadomość możliwości jej złożenia, a instytucja – powziąwszy informację o śmierci posiadacza, który takiej dyspozycji dokonał – zawiadomi uprawnionych o prawie do wypłaty określonych środków.

Obowiązujące przepisy nie obligują banku ani SKOK do informowania klientów o możliwości złożenia dyspozycji, ani do zawiadamiania uprawnionych z tytułu dyspozycji.

Mając to na uwadze, projektodawcy proponują dodanie do ustawy – Prawo bankowe art. 56a. Przepis ust. 1 tego artykułu nakładał będzie na bank obowiązek informowania posiadacza rachunku o możliwości złożenia przez niego dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach niezłożenia takiej dyspozycji. Rozwiązanie to jest analogiczne do przewidzianego w art. 82 ust. 5 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Ponadto w art. 56a ust. 2 zaproponowano, aby banki były obowiązane, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o śmierci posiadacza rachunku, zawiadomić wskazane przez posiadacza rachunku osoby o możliwości wypłaty określonej kwoty. Oczywiście wiązać się to będzie z koniecznością udostępnienia przez posiadacza rachunku danych niezbędnych do realizacji przez bank tego obowiązku. W interesie posiadacza będzie również zapewnienie aktualności danych umożliwiających kontakt z osobami wskazanymi w dyspozycji. Bank będzie bowiem dostarczał zawiadomienie na adres wskazany przez posiadacza rachunku bankowego.

Analogiczne przepisy przewidziano w odniesieniu do SKOK w dodawanych do art. 14 ust. 2a i 2b.

Projektodawca uznaje za jedną z najistotniejszych przeszkód, na które natrafiają osoby uprawnione z tytułu spadku lub zapisu, chcące skorzystać ze swego prawa do środków finansowych zgromadzonych na rachunku zmarłego klienta – brak informacji na temat tego, jaki bank, czy SKOK, prowadził rachunek. Uzyskanie tego typu informacji utrudnione jest

z jednej wskutek braku podmiotu (instytucji), który mógłby udzielić zbiorczej informacji na ten temat (uprawnieni zmuszeni są do zasięgnięcia informacji w każdej z instytucji potencjalnie prowadzących rachunek z osobna), z drugiej zaś praktyką powoływania się przez instytucje rynku depozytowego odpowiednio na tajemnicę bankową lub zawodową i w następstwie odmowami udzielenia takiej informacji.

Dążąc do należytej ochrony praw podmiotów mających prawo do środków zgromadzonych na rachunkach oraz wyeliminowania zidentyfikowanych barier, które uniemożliwiają lub utrudniają korzystanie z tych praw, proponuje się dodanie do systemu prawnego przepisów statuujących prawo do informacji o rachunkach oraz określających precyzyjny mechanizm udzielania takich informacji i ich ścisły, niepodlegający interpretacji zakres. Zaproponowane narzędzie musi być możliwie proste i efektywne, biorąc w szczególności pod uwagę, że spadkobiercami najczęściej bywa rodzina, w tym osoby małoletnie, a po drugiej stronie relacji występują profesjonalne podmioty – duże instytucje rynku finansowego.

W myśl projektowanego art. 92ba ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, posiadaczowi rachunku bankowego oraz osobie, która uzyskała prawomocne stwierdzenie nabycia spadku albo poświadczenie dziedziczenia, z których wynika, że osoba ta jest spadkobiercą albo zapisobiercą posiadacza rachunku, będzie przysługiwało prawo do uzyskania w dowolnym banku albo SKOK zbiorczej informacji o:

- 1) zawartych przez posiadacza umowach rachunku bankowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 2 lub 3 ustawy – Prawo bankowe, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w dodawanym do tej ustawy art. 60a ust. 1;
- 2) zawartych przez posiadacza umowach rachunku prowadzonego w SKOK, w tym umowach rozwiązanych z przyczyn, o których mowa w dodawanym do ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych art. 13a ust. 1;
- 3) przekazaniu albo nieprzekazaniu do Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) środków pieniężnych zgromadzonych na należących do posiadacza rachunkach bankowych oraz rachunkach prowadzonych w SKOK.

W dodawanym do ustawy – Prawo bankowe art. 92ba ust. 2 i w analogicznym w art. 13c ustawy branżowej SKOK-ów określono treść zbiorczej informacji. Przyjęto, iż zbiorcza informacja nie będzie zawierała informacji o saldzie na rachunku (informacji w tym zakresie

będzie udzielał bank czy SKOK, do którego zgłosi się osoba uprawniona do środków pieniężnych).

W ocenie projektodawców umożliwienie uprawnionemu uzyskania zbiorczej informacji w dowolnym banku albo SKOK stanowić będzie rzeczywiste ułatwienie dostępu do informacji. Uprawniony nie będzie musiał zastanawiać się nad tym gdzie powinien się udać w celu uzyskania informacji i czy informacja zostanie mu udzielona. Co więcej, rozwiązanie takie będzie minimalizowało koszty uprawnionego. Nie tylko oszczędzi on pieniądze, ale również czas. Rolą ustawodawcy jest tworzenie prawa przyjaznego dla obywatela, biorąc także pod uwagę, zapewnienie ochrony interesów uprawnionego w relacjach z profesjonalnym podmiotem rynku finansowego.

Projekt przewiduje utworzenie centralnej informacji o rachunkach, zwanej dalej „Centralną informacją”. Centralna informacja będzie wspólnym dla banków i SKOK mechanizmem generowania zbiorczej informacji. Decyzję, co do struktury prawnej i organizacyjnej Centralnej informacji pozostawiono podmiotom obowiązującym do udzielania informacji, a więc bankom i SKOK. W celu prowadzenia Centralnej informacji będzie mogła być utworzona spółka handlowa. Centralną informację – na zlecenie banków i SKOK – będzie mogła prowadzić również izba rozliczeniowa utworzona na podstawie art. 67 ustawy – Prawo bankowe (obecnie Krajowa Izba Rozliczeniowa).

Podmiot, do którego uprawniony wystąpi z żądaniem udzielenia zbiorczej informacji, będzie obowiązany pozyskać tę informację z Centralnej informacji niezwłocznie po otrzymaniu takiego żądania. Natomiast podmiot, do którego Centralna informacja (w związku z generowaniem przez nią zbiorczej informacji) wystąpi z zapytaniem, będzie obowiązany niezwłocznie udzielić informacji w zakresie określonym w art. 92ba (bank spółdzielczy będzie mógł udzielić informacji za pośrednictwem zrzeszającego banku spółdzielczego).

Po otrzymaniu zbiorczej informacji z Centralnej informacji podmiot, do którego wystąpiono z żądaniem udzielenia zbiorczej informacji, będzie obowiązany dostarczyć tę informację osobie, która wystąpiła z żądaniem.

Zbiorcza informacja będzie mogła być dostarczona odpłatnie, przy czym opłata nie będzie mogła być wyższa niż koszt wygenerowania informacji i nie wyższa niż 50 zł. W związku z tym, że generowanie zbiorczej informacji będzie następowało w systemie teleinformatycznym, rzeczywisty koszt dostarczenia informacji nie powinien być duży. Wprowadzenie limitu wysokości opłaty ma na celu ograniczenie dowolności podmiotów

dostarczających zbiorczą informację w zakresie ustalania wysokości opłaty oraz zagwarantowanie uprawnionemu, iż jego prawo do informacji nie będzie limitowane wysokością opłaty. Można bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której wysokość opłaty zostałaby oszacowana na takim poziomie, iż uzyskanie informacji *de facto* nie byłoby opłacalne albo zainteresowanego nie byłoby stać na jej poniesienie.

Opłata będzie uiszczana instytucji, do której obywatel wystąpił z żądaniem, a dalsze rozliczanie wobec Centralnej informacji będzie przedmiotem międzyinstytucjonalnych umów.

Prawo skorzystania z mechanizmu uzyskiwania informacji za pośrednictwem Centralnej informacji będzie przysługiwać również podmiotom, o których mowa w art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. a–h, k–l, p oraz s–t ustawy – Prawo bankowe (dodawany art. 105b) i analogicznie w art. 9f ust. 1 pkt 4, 12–16 oraz 20–23 ustawy branżowej SKOK (dodawany art. 9h). Niemniej podmioty te będą mogły korzystać z dobrodziejstwa Centralnej informacji wyłącznie w granicach swoich uprawnień wynikających z wyżej wymienionych przepisów. Zdaniem projektodawców, uzyskanie określonych danych za pośrednictwem Centralnej informacji przyspieszy postępowania, w związku z którymi podmioty występują o informację o rachunku, oraz obniży koszt ich prowadzenia.

Dotychczas podmioty te, chcąc uzyskać informację, w jakim banku lub SKOK określona osoba ma rachunek, muszą zwracać się w tej sprawie do każdej instytucji z osobna. Jest to mało efektywne, czasochłonne i kosztowne. Dostarczenie informacji tym podmiotom z wykorzystaniem mechanizmu Centralnej informacji będzie nieodpłatne.

Dodanie do ustawy – Prawo bankowe i ustawy branżowej SKOK przepisów o Centralnej informacji wiąże się z koniecznością dokonania zmiany przepisów dotyczących tajemnicy bankowej i zawodowej. W ocenie projektodawców banki powinny być zwolnione z tajemnicy bankowej w zakresie niezbędnym do realizacji prawa do informacji (należy wyeliminować sytuację, w której bank odmawia przekazania danych niezbędnych do wygenerowania przez Centralną informację zbiorczej informacji, powołując się przy tym na tajemnicę bankową). Analogicznie zaprojektowano wyłączenie w powyższym zakresie z tajemnicy zawodowej w SKOK.

Kolejnym problemem wymagającym podjęcia działań legislacyjnych jest określenie zasad postępowania banków i SKOK ze środkami finansowymi zgromadzonymi na rachunkach należących do zmarłych posiadaczy oraz rachunkach, które rozwiązano w następstwie uznania ich za „uśpione”.

Z uzyskanych od KNF informacji wynika, iż praktyka banków w związku ze śmiercią posiadacza rachunku bankowego nie jest jednolita. Z informacji tych wynika, iż około połowa z ankietowanych przez KNF banków w przypadku pozyskania informacji o śmierci posiadacza, zaprzestawała naliczania oprocentowania umownego określonego w umowie o prowadzenie rachunku bankowego i przenosiła zgromadzone środki pieniężne na nieoprocentowany rachunek (środki te stają się w takim przypadku nieoprocentowanym depozytem; depozytem nieprawidłowym). KNF nie analizowała natomiast problematyki „rachunków uśpionych” z powodu braku aktywności posiadacza. Niemniej z informacji posiadanych przez projektodawców z innych źródeł wynika, iż w przypadku takich rachunków praktyka banków jest podobna.

W ocenie projektodawców, brak jednolitości i przejrzystości praktyki bankowej w odniesieniu do tego rodzaju rachunków, uzasadniają konieczność ingerencji ustawodawcy w tym zakresie. Należy przede wszystkim doprecyzować procedurę postępowania przez banki z nieaktywnymi rachunkami, poprzez wprowadzenie do systemu prawnego przejrzystych reguł odpowiedzialności za zwrot środków pieniężnych zdeponowanych na tych rachunkach. Pozwoli to na wykształcenie jednolitej praktyki postępowania instytucji rynku finansowego ze środkami po zmarłych posiadaczach rachunków.

W projekcie proponuje się, aby środki pieniężne zgromadzone na rachunkach osób zmarłych oraz „rachunkach uśpionych” w związku z brakiem aktywności po stronie posiadacza rachunku, były przekazywane przez banki do podmiotu, który zarządzałby nimi do czasu wypłacenia ich spadkobiercom, zapisobiercom, posiadaczom rachunków, czy też innym podmiotom mającym tytuł prawny do tych środków. Zadania administrowania środkami i dbania o utrzymywanie ich należytej wartości powinien, w ocenie projektodawcy, realizować BGK.

Zgodnie z przeprowadzonymi analizami, w innych państwach zarządzanie środkami przejmują często specjalne fundusze depozytowe (kasy depozytowe, specjalne dyrekcje resortowe, spółki i fundusze celowe, np. „Big Lottery Fund”, specjalne banki wpierane przez rząd inwestujące w projekty charytatywne i społeczne) zarządzane dla celów dobra

wspólnego do czasu wypłaty środków uprawnionym. W projekcie proponuje się przyjęcie mechanizmu, który będzie efektywny również od strony kosztowej (zarówno dla podatnika, jak też najmniej obciążający zarządzane środki pieniężne), przy jednoczesnym zapewnieniu, że zarządzane środki będą utrzymywały realną wartość do czasu ich wypłaty uprawnionym oraz, że obrót środkami będzie prowadzony dla celów ogólnospołecznych.

Wobec faktu, iż BGK jest bankiem państwowym, proponowane rozwiązania realizują stawiany przez ekspertów zajmujących się problematyką nieaktywnych rachunków, postulat przeniesienia środków pieniężnych zgromadzonych na „rachunkach uśpionych” z komercyjnego sektora bankowego do puli wykorzystywanej na cele społeczne (*de facto* tymczasowo, do czasu wypłaty uprawnionym środków pieniężnych w wysokości zwaloryzowanej). BGK posiada wystarczające doświadczenie w zakresie prowadzenia rachunków bankowych, w tym osób fizycznych, dlatego też – w ocenie projektodawców – jest wystarczająco technicznie i wewnątrzorganizacyjnie przygotowany do przechowywania, zarządzania oraz wypłaty przekazanych mu środków pieniężnych.

Wyżej wskazana koncepcja znalazła swój wyraz w dodawanych do ustawy – Prawo bankowe art. 111c–111f oraz analogicznym w treści art. 13b ustawy branżowej SKOK.

W dodawanym art. 111c ust. 1 proponuje się nałożenie na bank, który prowadził rachunek, którego umowę rozwiązano na podstawie art. 60a, obowiązku przekazania do BGK środków pieniężnych zgromadzonych na tym rachunku. Przekazanie środków będzie musiało nastąpić najpóźniej w terminie 3 miesięcy od dnia rozwiązania umowy rachunku bankowego albo, gdy w umowie rachunku bankowego dokonano dyspozycji wkładem na wypadek śmierci – w terminie 3 miesięcy od dnia zawiadomienia, o którym mowa w dodawanym art. 56a ust. 2. W dodawanym art. 111d wskazano, o jakie wypłaty pomniejszana będzie kwota środków przekazywanych do BGK.

W przypadku przekazania środków do BGK, bank ten będzie obowiązany do ich wypłaty podmiotom, które udokumentują, że mają prawo do tych środków (dodawany art. 111e ust. 1).

Jednocześnie w trosce o zachowanie wartości przekazanych do BGK środków pieniężnych, BGK obowiązany zostanie do corocznej ich waloryzacji o prognozowany w ustawie budżetowej na dany rok średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem. Waloryzacja byłaby dokonywana na ostatni dzień roku kalendarzowego (dodawany art. 111e ust. 2).

Dążąc do zagwarantowania skuteczności regulacji ustawowej oraz mając na uwadze, iż niezrealizowanie przez bank obowiązku przekazania środków pieniężnych do BGK nie może oznaczać korzyści dla tej instytucji, a jednocześnie straty dla potencjalnego uprawnionego do środków, zaproponowano rozwiązanie, zgodnie z którym, w przypadku wystąpienia opóźnienia w przekazywaniu środków do BGK, bank będzie obowiązany do dopisywania do nieprzekazanych środków pieniężnych – za każdy dzień zwłoki w przekazaniu środków – odsetek ustawowych (art. 111f ust. 1 ustawy – Prawo bankowe stosowany odpowiednio do SKOK).

W następstwie konieczne stało się stworzenie mechanizmu informacyjnego, który umożliwi dochodzenie odsetek ustawowych. Wypłacając środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym, którego umowa została rozwiązana z przyczyn określonych w dodawanym art. 60a ust. 1, albo przekazując te środki do BGK, bank będzie obowiązany poinformować odpowiednio wypłacającego albo BGK o dacie – w zależności od powodu rozwiązania umowy – powzięcia przez bank informacji o śmierci posiadacza rachunku bankowego albo dokonania ostatniego obrotu na rachunku bankowym, poza dopisywaniem odsetek, lub wykonania przez bank ostatniej dyspozycji posiadacza rachunku bankowego dotyczącej tego rachunku. Na mocy projektowanego art. 13b ust. 2 rozwiązanie stosowane będzie odpowiednio do SKOK.

W celu zapewnienia, iż banki będą wywiązywały się z obowiązków określonych w projektowanych art. 92ba–92bc oraz w art. 111c–111f, projektodawca proponuje rozszerzenie katalogu czynności podejmowanych w ramach nadzoru bankowego, poprzez dodanie do art. 133 ust. 2 ustawy – Prawo bankowe pkt 8, który umożliwi KNF badanie wykonywania przez banki ww. obowiązków. Analogiczny przepis w tym zakresie zawiera nowy pkt 8 art. 67 ustawy branżowej SKOK.

W trakcie prac nad projektem nie budziło wątpliwości, iż analogiczne rozwiązania do tych, które są dodawane do ustawy – Prawo bankowe powinny odnosić się również do rachunków prowadzonych przez SKOK (umów imiennego rachunku członka kasy) oraz oszczędności członków kasy zdeponowanych na tych rachunkach. Dotyczy to również informacji o tych rachunkach. W dotychczasowej praktyce legislacyjnej ustawodawca traktuje bowiem rachunki bankowe i rachunki prowadzone przez SKOK analogicznie, na co wskazuje również ustawa – Kodeks cywilny. Status prawny i struktura organizacyjna

jednostki prowadzącej rachunek, na którym gromadzone są oszczędności, nie powinny prowadzić do różnicowania sytuacji spadkobierców, zapisobierców oraz innych podmiotów mających tytuł prawny do środków po zmarłym posiadaczu rachunku.

W przepisach przejściowych określono wpływ ustawy na rachunki bankowe i rachunki prowadzone przez SKOK w dniu wejścia w życie ustawy.

W art. 4 ust. 1 przyjęto, iż w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji, bank będzie obowiązany poinformować posiadaczy rachunków bankowych otwartych przed dniem wejścia w życie zmian, o możliwości wydania przez nich dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz o skutkach niewydania takiej dyspozycji. Istotą tego przepisu jest uświadomienie posiadaczy rachunków o możliwości skorzystania przez nich z instytucji dyspozycji na wypadek śmierci, a w konsekwencji zagwarantowania osobom wskazanym w takiej dyspozycji wypłaty środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku, po śmierci posiadacza, bez konieczności przeprowadzania długotrwałego postępowania spadkowego. Co więcej, wolą projektodawców jest, aby nowe regulacje w tym zakresie znalazły możliwie szerokie zastosowanie również w odniesieniu do tych rachunków, których umowy zawarto przed dniem wejścia w życie nowelizacji. Rozwiązanie to stosowane będzie również do SKOK (art. 4 ust. 2).

Zdaniem projektodawcy, przesłanki rozwiązania umowy rachunku określone w dodawanym art. 60a ustawy – Prawo bankowe oraz art. 13a ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, powinny znaleźć zastosowanie również do umów rachunku bankowego oraz umów imiennego rachunku członka spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, zawartych przed dniem wejścia w życie nowelizacji. Oczywiście nie jest możliwe, aby do takich rachunków wskazane przepisy zastosować wprost. W art. 5 określono zasady stosowania nowych przesłanek rozwiązania umowy rachunku do rachunków otworzonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, w zależności od okoliczności dotyczących tego rachunku. Zidentyfikowano następujące okoliczności dotyczące rachunku:

- 1) posiadanie przez bank albo SKOK informacji o śmierci odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy przed dniem wejścia w życie ustawy;

- 2) dokonanie ostatniego obrotu na rachunku lub wykonanie ostatniej dyspozycji odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy dotyczącej tego rachunku wcześniej niż dziesięć lat przed dniem wejścia w życie nowelizacji;
- 3) dokonanie ostatniego obrotu na rachunku lub wykonanie ostatniej dyspozycji odpowiednio posiadacza rachunku albo członka kasy dotyczącej tego rachunku wcześniej niż pięć lat przed dniem wejścia w życie nowelizacji, ale nie wcześniej niż dziesięć lat.

W art. 6 wskazano, na jakich zasadach przekazywane będą do BGK środki pieniężne zgromadzone na rachunkach, których umowy zostaną rozwiązane na podstawie art. 5 projektowanej ustawy.

W projekcie ustawy nie przewidziano delegacji do wydania aktów wykonawczych.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne oraz źródła finansowania.

- a) wskazanie podmiotów, na które oddziałuje projektowana ustawa

Projektowana ustawa będzie oddziaływała na Komisję Nadzoru Finansowego, BGK, podmioty prowadzące działalność na rynku depozytowym tj. banki i SKOK, Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową, posiadaczy rachunków oraz ich spadkobierców i zapisobierców, osoby uprawnione poprzez dyspozycję na wypadek śmierci, a także część z podmiotów już obecnie uprawnionych do pozyskiwania informacji o rachunkach (w zakresie uzyskania dodatkowego narzędzia pozyskiwania informacji).

- b) informacja o konsultacjach

Na etapie powstawania koncepcji i analizy potrzeby wprowadzenia regulacji przeprowadzono wstępne konsultacje ze środowiskiem naukowym, bankowym (ZBP), KNF, GIODO, resortem finansów oraz resortem sprawiedliwości.

c) wynik analizy wpływu projektowanej ustawy na podmioty, o których mowa w lit. a, oraz na inne istotne obszary oddziaływania:

- sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowana regulacja jest neutralna dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego

- rynek pracy

Projektowana regulacja nie ma wpływu na rynek pracy.

- konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców

Projektowana regulacja nie ma wpływu na konkurencyjność gospodarki, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców.

d) wskazanie źródeł finansowania

Projektowana regulacja nie wymaga wskazania źródeł finansowania, gdyż nie skutkuje żadnymi dodatkowymi obciążeniami dla budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

W ocenie projektodawców ustawa powinna wejść w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej. Kwestie będące przedmiotem niniejszego projektu nie są regulowane przez prawo Unii Europejskiej i nie podlegają harmonizacji.

Projekt ustawy nie zawiera norm technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.), w związku z czym nie podlega notyfikacji.

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
